

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет германської філології і перекладу

Кафедра теорії і практики перекладу з англійської мови

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з навчально-виховної роботи

Сергій СОРОКІН

« » серпня 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Комунікаційно-інноваційні технології в лінгвістиці і перекладознавстві

(назва навчальної дисципліни)

для студентів

галузь знань 03 Гуманітарні науки

(шифр і назва)

спеціальність 035 Філологія

(шифр і назва)

спеціалізація 035.041 Германські мови та літератури (переклад включно),

перша – англійська

(назва)

освітній рівень другий (магістерський) рівень

(бакалавр, магістр)

освітня програма Перекладознавство: професійно-орієнтований переклад

(англійська мова і друга іноземна мова)

(назва)

статус дисципліни нормативна

(нормативна чи вибіркова)

Форма здобуття освіти денна, заочна

Навчальний рік 2024–2025

Семестр VI

Кількість кредитів ЄКТС денна, заочна

Мова навчання англійська

Форма підсумкового контролю залік

КИЇВ – 2024

Розробник:

Анохіна Т.О., професор кафедри теорії і практики перекладу з англійської мови, доктор філологічних наук

Схвалено на засіданні кафедри теорії і практики перекладу з англійської мови

Протокол № 1 від «1» серпня 2024 р.

Завідувач кафедри _____
(підпис)

доц. Мелько Х. Б.
(прізвище та ініціали)

Схвалено на засіданні вченої ради факультету германської філології і перекладу

Протокол 1 від «2» серпня 2024 року

Голова вченої ради факультету _____
(підпис)

(прізвище та ініціали)

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Інноваційно-інформаційні технології» є засвоєння студентами комплексу теоретичних і практичних знань з інформаційних технологій, необхідних для роботи майбутнього перекладача, опрацювання яких є однією з необхідною складовою освіти сучасних лінгвістів в епоху диджиталізації. В даному курсі заплановано дати студентам уявлення про засади інформаційних технологій. Заплановано ознайомити слухачів із актуальними викликами автоматизованого перекладу та актуальними перекладацькими програмами. Курс має на меті дати уявлення про використання технологій для поліпшення якості та швидкості перекладу, наголошується на необхідності редагування та постредагування автоматизованих перекладів з метою уникнення інтерференції мови оригіналу.

Студенти отримують уявлення про апаратну та програмну базу для перекладу та редагування, про нові розробки та тестові версії програм. Окремо студенти мають продемонструвати навички використання автоматизованого перекладу та редагування в безкоштовних та передплатених програмах.

2. Загальний обсяг (відповідно до робочого навчального плану денної форми навчання) 3 кредити ЄКТС, 90 год., у тому числі:

лекції – 6 год.

семінарські заняття –

практичні заняття – 24 год.

консультації –

самостійна робота – 60 год.

Загальний обсяг (відповідно до робочого навчального плану заочної форми навчання) 3 кредити ЄКТС, 90 год., у тому числі:

лекції – 4 год.

семінарські заняття –

практичні заняття – 14 год.

консультації –

самостійна робота – 74 год.

3. Передумови до вивчення навчальної дисципліни

- 1) *успішне опанування курсів із теорії і практики теорії і практики перекладу цифрових медіа-текстів (англійська мова);*
- 2) *знання теоретичних основ перекладознавчих дисциплін, серед яких: загальна теорія перекладу, теорія і практика письмового перекладу.*

4. Анотація навчальної дисципліни: *формуються ґрунтовні знання з теорії і практики дисципліни «Інноваційно-інформаційні технології». Зміст навчальної дисципліни розкривається у двох змістових модулях, у яких закладаються теоретико-методологічні основи сучасних інноваційно-*

інформаційних технологій; використовуються наявні перекладацькі програми, зокрема *Microsoft translate*; аналізуються способи поліпшення якості автоматизованого перекладу; вибудовується алгоритм роботи з автоматизованими системами, здійснюється перекладацький аналіз з метою виявлення лінійних уривків, калькованих та автоматично транслітерованих лексичних одиниць, які вимагають редакторської правки. Оскільки автоматизовані системи перекладу не завжди здатні адекватно враховувати контекст або культурні нюанси, перекладач має бути готовий до редакторської роботи, яка спрямована на підвищення точності та стилістичної відповідності перекладу.

Всі неуспішно перекладені елементи потрібно переформулювати, тобто використання технологій поліпшує швидкість роботи, але на якість впливає редакторська правка. Для сучасного перекладача є необхідним володіти навичками роботи з інноваційними технологіями, щоб ефективно інтегрувати їх у перекладацьку діяльність. Це включає вміння використовувати перекладацькі програми для автоматизації перекладацьких завдань, аналізу та адаптації текстів, а також оптимізації перекладацького процесу.

У межах курсу студенти набувають умінь розпізнавати та виправляти типові помилки, які виникають під час автоматизованого перекладу, зокрема лінійні уривки, кальковані вирази та неправильно транслітеровані одиниці. Це сприяє формуванню у них комплексних навичок, що включають як технічну компетентність, так і глибоке розуміння лінгвістичних та культурних аспектів перекладу.

Завдяки цьому курсу студенти здобувають навички, що допоможуть їм ефективно функціонувати в сучасному професійному середовищі, де технології та людська експертиза доповнюють одна одну.

5. Завдання (навчальні цілі) полягають у формуванні у студентів:

- **інтегральної компетентності:** здатності розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі корпусної лінгвістики у процесі професійної підготовки прикладного лінгвіста, що передбачає проведення досліджень та / або здійснення інноваційної цифрової діяльності із використанням комплексу машиночитаних лінгвістичних даних;

- **загальних компетентностей:**

- знання предметної області та розуміння професійної діяльності;
- здатності спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово;
- здатності спілкуватися першою іноземною мовою;
- здатності до абстрактного мислення, аналізу та синтезу з метою вирішення завдань професійної діяльності та розробки способів їх розв'язання;
- здатності до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел;
- вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми, застосовувати знання на практиці, працюючи в команді над створенням спільної бази лінгвістичних даних чи створюючи реєстр даних або бібліотеку лінгвістичних машиночитаних даних автономно;

- здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями;
- навичок використання інформаційних і комунікаційних технологій;
- **фахових компетентностей:**
- розуміння основних проблем корпусної лінгвістики, засад і інструментарію прикладної лінгвістики, ознайомлення з сучасними науковими розвідками у сфері корпусної лінгвістики;
- володіння теоретичними основами використання термінологічного апарату корпусної лінгвістики, включаючи її теоретичні та практичні терміноодиниці;
- здатності використовувати набуті технічно-орієнтовані знання з метою пошуку, верифікації та зберігання лінгвістичної інформації шляхом створення навчальних корпусів англійською та українською мовою (під час створення перекладацького корпусу);
- здатності вільно оперувати спеціальною термінологією корпусної лінгвістики для розв'язання професійних завдань прикладного лінгвіста;
- **предметних компетентностей:**
- здатності верифікувати лінгвістичні дані;
- уміння здійснювати пошук в бібліотеках текстів робочої тематики;
- здатності створювати та зберігати тексти-оригінали та переклади за допомогою різного виду програм, які створені для роботи лінгвістів, лексикографів та перекладачів;
- здатності створювати свою бібліотеку текстів певного жанру та типу, зокрема довідникових та перекладних.

6. Очікувані результати навчання з дисципліни

Результат навчання (1. знати; 2. уміти; 3. комунікація; 4. автономність і відповідальність)		Форма (та / або методи і технології навчання)	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідністю)
Код	Результат навчання		
1. Знати			
1.1	Демонструє володіння лінгвістичною програмною базою, добре орієнтується в машиночитаних форматах, може проаналізувати лінгвістичні бази даних, цифрові бібліотеки, корпуси.	лекція, семінарське заняття, практичне завдання	опитування, виконання практичних завдань, розробка завдань для самостійного опрацювання
1.2	Демонструє системне знання усіх аспектів корпусної лінгвістики, основних теоретичних проблем та прикладних задач, ознайомлений із роботою корпусних менеджерів, розуміє основи корпусно-орієнтованого дискурс-аналізу.	лекція, семінарське заняття, практичне завдання	опитування, виконання практичних завдань, розробка завдань для самостійного опрацювання
1.3	Демонструє набуті теоретичні та	лекція,	виконання

	практичні знання з корпусної лінгвістики та активно засвоює та застосовує набуті знання, демонструючи результати когнітивної діяльності в ході обговорення, дискусії, усної доповіді та презентації.	семінарське заняття, практичне завдання	практичних завдань, розробка завдань для самостійного опрацювання
2. Уміти			
2.1	Здійснює пошук лінгвістичних даних в режимі онлайн та офлайн, може укласти бібліотеку власних перекладів, а також бібліотеку бітекстів, тобто текстів-оригіналів та перекладів, що вже є верифікованими та відредагованими.	лекція, семінарське заняття, практичне завдання	опитування, виконання практичних завдань, розробка завдань для самостійного опрацювання
2.2	Володіє національною мовою на рівні, необхідному для ефективного функціонування у професійному середовищі.	лекція, семінарське заняття, практичне завдання	опитування, виконання практичних завдань, розробка завдань для самостійного опрацювання
2.3	Визначає та застосовує корпусний підхід, може сформулювати об'єкт та адгерентний предмет дослідження в межах корпусної лінгвістики, орієнтуючись на вже опубліковані праці сучасних лінгвістів в сфері корпусної лінгвістики.	лекція, семінарське заняття, практичне завдання	опитування, виконання практичних завдань, розробка завдань для самостійного опрацювання
2.4	Аналізує інформацію з використанням відповідних корпусних методів, зокрема конкордансного аналізу, швидко здійснює пошук, виявляючи елементи запитів, обробляє та зберігає отриману інформацію у машиночитаному форматі.	лекція, семінарське заняття, практичне завдання	опитування, виконання практичних завдань, розробка завдань для самостійного опрацювання
2.5	Оперує комп'ютерними програмами, корпусними менеджерами, лексикографічними системами, орієнтується в системах машинного перекладу з корпусно-орієнтованим елементом верифікації даних.	лекція, семінарське заняття, практичне завдання	опитування, виконання практичних завдань, розробка завдань для самостійного опрацювання
3. Комунікація			
3.1	Забезпечує лінгвістичну та математичну формалізацію (за необхідністю) у процесі пошуку, накопичення, верифікації та зберігання лінгвістичних даних.	лекція, семінарське заняття, практичне завдання	опитування, виконання практичних завдань, розробка завдань

			<i>для самостійного опрацювання</i>
3.2	Використовує робочі матеріали та схеми для створення власного компілятивного корпусу лінгвістичних даних.	<i>лекція, семінарське заняття, практичне завдання</i>	<i>опитування, виконання практичних завдань, розробка завдань для самостійного опрацювання</i>
4. Автономність і відповідальність			
4.1	Визначає нові проблеми й розробляє свої шляхи їх розв'язання в межах усної доповіді, презентації, тез або статті з корпусної лінгвістики, створюючи власні наукові розвідки українською та англійською мовами.	<i>семінарське заняття, практичне завдання</i>	<i>практичних завдань, розробка завдань для самостійного опрацювання</i>
4.2	Самостійно організовує процес отримання та зберігання лінгвістичних даних, систематизує дані, укладає словник термінів, створює навчальний перекладацький корпус.	<i>семінарське заняття, практичне завдання</i>	<i>практичних завдань, розробка завдань для самостійного опрацювання</i>

[illegible]

Результати навчання з дисципліни (код)	1.1	1.2	1.3	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5	3.1	3.2	4.1	4.2
Програмні результати навчання (назва)												
ПРН 16. Використовувати спеціалізовані концептуальні знання з обраної філологічної галузі для розв'язання складних задач і проблем, що потребує оновлення та інтеграції знань, часто в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог.	+	+				+	+				+	
ПРН 19. Передавати текст оригіналу за допомогою різного виду стилістичних адаптацій у мові перекладу і прагматичних стратегій, які орієнтовані на читача тексту перекладу згідно з нормами мови перекладу й критеріями адекватного перекладу.	+	+	+	+	+	+			+	+	+	

8. Система оцінювання результатів навчання студентів (критерії оцінювання результатів навчання та засоби діагностики навчальних досягнень студентів).

8.1 Форми та критерії оцінювання студентів:

→ семестрове оцінювання:

Семестрове оцінювання всіх видів навчальної діяльності студента (аудиторна робота та самостійна робота) здійснюється в національній 4-бальній шкалі – «відмінно» («5»), «добре» («4»), «задовільно» («3»), «незадовільно» («2»). Невиконання завдань самостійної роботи, невідвідування семінарських та практичних занять позначаються «0».

У кінці вивчення навчального матеріалу модуля напередодні заліково-екзаменаційної сесії викладач виставляє одну оцінку за аудиторну та самостійну роботу студента як середнє арифметичне з усіх поточних оцінок за ці види роботи з округленням до десятої частки. Цю оцінку викладач трансформує в **рейтинговий бал за роботу протягом семестру** шляхом помноження на **10¹**. Таким чином, максимальний рейтинговий бал за роботу протягом семестру може становити **50**.

¹ Наприклад, протягом семестру студент отримав за аудиторну та самостійну роботу такі оцінки: «5», «3», «5», «4», «5», «4». Середня арифметична оцінка становить **4,33**, з округленням до десятої частки – **4,3**. Отриману оцінку множимо на **10**: **4,3x10=43**. Це число є рейтинговим балом студента за роботу протягом семестру.

Критерії оцінювання аудиторної роботи студента (на семінарському занятті)

Активна участь у роботі семінару як індивідуально, так і в групі, підготовлена доповідь, повідомлення, презентація, ситуативний виступ, які відповідають змісту семінару, цікавий коментар, участь в обговорення інших виступів, правильно виконані практичні завдання.	«відмінно»
Участь у роботі семінару як індивідуально, так і в групі, підготовлена доповідь, виступ, презентація, ситуативний виступ, переважно правильно виконані практичні завдання.	«добре»
Пасивна участь у роботі семінару переважно у групі, інформаційне повідомлення чи коментар демонструють початковий рівень опрацювання теми, некоректне виконання практичних завдань.	«задовільно»
Пасивна участь у роботі семінару, виступ, презентація не підготовлені взагалі, неправильне виконання практичного завдання	«незадовільно»
Неявка на семінарські заняття	«0»

Критерії оцінювання самостійної роботи студента

Проектне завдання презентовано на високому рівні; теоретичний матеріал подано вичерпно, охоплено широке коло проблем; активна участь студента під час обговорення проблем перекладу з англійської на українську мову, які винесено для самостійного опрацювання, на семінарі, використано мультимедійні засоби; наявний повний план-конспект; виконано практичні завдання.	«відмінно»
Проект презентовано з незначними недоліками, теоретичний матеріал викладено поверхнево; активна участь в обговорення питань, які винесено на самостійне опрацювання; наявний план-конспект; добре виконано практичні завдання.	«добре»
Проект презентовано зі значними недоліками, теоретичну проблему недостатньо розкрито; низький рівень активності під час обговорення питань, що винесені на самостійне опрацювання; загалом виконані практичні завдання.	«задовільно»
Проект презентовано зі значними недоліками, теоретичний матеріал не розкриває проблематику питання; практичні завдання виконано з помилками.	«незадовільно»
Невиконання самостійного завдання.	«0»

Модульна контрольна робота є складником семестрового рейтингу. Наприкінці семестру всі студенти виконують модульну контрольну роботу з дисципліни. Модульна контрольна робота оцінюється в 4-бальній системі («відмінно» («5»), «добре» («4»), «задовільно» («3»), «незадовільно» («2»)). Ці оцінки трансформуються в **рейтинговий бал за МКР** у такий спосіб:

“відмінно”	– 45-50 балів;
“добре”	– 38-44 балів;
“задовільно”	– 30-37 балів;
“незадовільно”	– 0-29 балів;
неявка на МКР	– 0 балів.

Критерії оцінювання результатів виконання модульної контрольної роботи

Повна і правильна відповідь на теоретичні запитання та виконане на 90% практичне завдання	«відмінно»	45-50 балів
Правильна відповідь на теоретичні запитання з несуттєвими помилками та виконане на 75% практичне завдання	«добре»	38-44 бали
Достатня відповідь на теоретичні запитання з 2-3 помилками та виконане на 60% практичне завдання	«задовільно»	30-37 балів
Поверхнева відповідь на теоретичні запитання та виконане менш ніж на 60% практичне завдання	«незадовільно»	0-29 балів
Неявка на МКР		0 балів

Семестровий рейтинговий бал є сумою рейтингового бала за роботу протягом семестру (аудиторна та самостійна робота) і рейтингового бала за МКР.

→ умови допуску до семестрового іспиту

Студентам, які мають семестровий рейтинговий бал із дисципліни **63 – 70**, за рішенням кафедри може бути виставлена підсумкова оцінка за дисципліну за національною шкалою **«відмінно»**, за шкалою ЄКТС – **А**. **Підсумковий рейтинговий бал** виставляється шляхом додавання до семестрового рейтингового бала студента **30 балів**.

→ підсумкове оцінювання _____ іспит
(іспит, диференційований залік / залік)

Іспит відбувається в усній формі. Максимальний екзаменаційний бал становить **30**. Викладач оцінює відповідь студента на іспиті у 4-бальній шкалі. Ця оцінка трансформується в **екзаменаційний рейтинговий бал** у такий спосіб:

- «відмінно» – 30 балів;
- «добре» – 23 бали;
- «задовільно» – 18 балів;
- «незадовільно» – 0 балів.

Критерії оцінювання відповіді студента на іспиті

• повна і правильна відповідь на два питання та бездоганно або добре виконане практичне завдання	«відмінно»
• повна і правильна відповідь на одне теоретичне питання, часткова відповідь на інше теоретичне питання та виконане практичне завдання; • достатня відповідь на теоретичні питання з деякими неточностями та виконане практичне завдання	«добре»
• поверхова відповідь на теоретичні питання та виконане практичне завдання;	«задовільно»

• часткова відповідь на теоретичні питання та виконане зі значними зауваженнями практичне завдання	
• правильна, але неповна відповідь на теоретичні запитання та невиконане практичне завдання; • поверхова відповідь на теоретичні запитання та невиконане практичне завдання; • відсутність будь-якої відповіді на теоретичні запитання і не повністю виконане практичне завдання.	«незадовільно»

Якщо студент на іспиті з дисципліни, з якої він мав семестровий рейтинговий бал **менше 42 балів**, отримує **позитивну** екзаменаційну оцінку («відмінно» («5»), «добре» («4»), «задовільно» («3»)), то такому студенту виставляється підсумкова оцінка з дисципліни за національною шкалою **лише «задовільно»**, за шкалою ЄКТС – **Е**, а в екзаменаційній відомості в графі «Підсумковий рейтинговий бал» ставиться **60 балів**.

8.2 Організація оцінювання:

1. Методи **семестрового** контролю – максимальна кількість балів за роботу на семінарських заняттях протягом семестру дорівнює **50**.
Оцінювання здійснюється під час усіх видів навчальних занять і за результатами самостійної роботи. Під час семінарських занять оцінюється усна відповідь, виконання практичних завдань, презентація проєктів для самостійного опрацювання. Застосовуються такі методи контролю:
 - методи усного контролю: індивідуальне опитування за теоретичним матеріалом, підготовлена доповідь, коротке повідомлення;
 - методи письмового контролю: експрес-контроль, тестові завдання.
2. Методи **проміжного** контролю – відбувається в середині навчального семестру на атестації, коли викладач виставляє одну оцінку за аудиторну та самостійну роботу студента як середнє арифметичне з усіх поточних оцінок за ці види роботи з округленням до десятої частки.
3. **Модульна контрольна робота** – максимальна кількість балів за модульну контрольну роботу дорівнює **50**. МКР виконується й оцінюється після завершення модулю і представляє собою тестові завдання з усього навчального курсу.
4. Методи **підсумкового** контролю – іспит, який відбувається в усній формі; максимальний екзаменаційний бал становить **30**.

8.3 Шкала відповідності оцінок:

Відмінно	A	90 – 100	} зараховано
Добре	B	82 – 89	
	C	75 – 81	
Задовільно	D	66 – 74	} не зараховано
	E	60 – 65	
Незадовільно	FX	0 – 59	

9. Програма навчальної дисципліни. Тематичний план занять

№ і назва теми (включно з темами, винесеними на самостійне опрацювання)	Кількість годин							
	Денна форма				Заочна форма			
	Разом	у тому числі			Разом	у тому числі		
		лекції	семінарські і практичні заняття	самостійн а робота		лекції	семінарські і практичні заняття	самостійн а робота
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Модуль 1								
Змістовий модуль 1. Теоретичні і практичні засади редагування професійно-орієнтованих текстів								
Тема 1. Вступ до інноваційно-інформаційних технологій в перекладі. Роль і значення інноваційних технологій для перекладачів. Самостійне опрацювання 1. Microsoft translate. 2. Огляд сучасних технологій у перекладацькій діяльності. 3. Бета версії.	30	2	6	10	24	2	4	20
Тема 2 Використання інформаційних технологій у перекладі. Самостійне опрацювання 1. Огляд найпопулярніших перекладацьких програм. 2. Автоматизовані системи перекладу. 3. Можливості та обмеження перекладацьких програм (try & buy)				10				
Тема 3. Перекладацькі програми: CAT tools. Самостійне опрацювання 1. Основні функції автоматизованих систем перекладу. 2. Переваги та недоліки використання автоматизованих систем. 3. Алгоритми роботи з автоматизованими системами перекладу.	32		8	20	30		4	26

Тема 4. Редакторська правка. Самостійне опрацювання 1. Методи та прийоми підвищення якості перекладу за допомогою технологій. 2. Корекція та постредагування автоматизованих перекладів.								
Разом годин за змістовим модулем 1	62	2	14	40	54	2	8	46
Змістовий модуль 2. Письмовий переклад та творення приміток перекладача.								
Тема 1. Ідентифікація проблемних ділянок тексту. Самостійне опрацювання 1. Виявлення та виправлення лінійних уривків у перекладах. 2. Стратегії виправлення лінійних уривків. 3. Калькування та автоматична транслітерація: проблеми та рішення.	28	2	2	10	36	0	6	14
Тема 2. Важливість володіння технічними навичками для сучасного перекладача. Самостійне опрацювання 1. Перспективи розвитку технологічної компетентності. 2. Інформаційні ресурси для перекладачів. 3. Використання інформаційних ресурсів та баз даних у перекладацькій діяльності. 4. Створення та використання глосаріїв та термінологічних баз. 5. Практичні завдання з використання перекладацьких програм.			4	8				20
Разом годин за змістовим модулем 2	28	2	14	18	36	0	6	34
Усього годин	90	4	28	58	90	2	14	74

10. Рекомендовані джерела:

Основні:

1. Авксентьєв, А. М. (2019). *Переклад і машинний переклад: проблеми і перспективи*. Київ: Академія.
2. Беляєв, А. О. (2017). *Інформаційні технології в перекладі: практичні аспекти*. Харків: Фоліо.
3. Воронцова, Л. М. (2021). *Інформаційні технології в перекладацькій діяльності*. Одеса: Одеський національний університет.
4. Гуменюк, М. С. (2018). *Інновації в перекладі: сучасні тенденції*. Львів: ЛНУ імені Івана Франка.
5. Дрьомов, Ю. В. (2020). *Переклад у цифрову епоху: від традиційних методів до інноваційних технологій*. Дніпро: Дніпровський національний університет.
6. Калініна, О. В. (2019). *Сучасні інформаційні технології у перекладі*. Київ: КНУ імені Тараса Шевченка.
7. Карпенко, В. Г. (2020). *Машинний переклад: теорія і практика*. Чернівці: Чернівецький національний університет.
8. Коломієць, О. В. (2017). *Інформаційні ресурси для перекладачів*. Київ: Видавництво Київського університету.
9. Кравченко, І. П. (2019). *Переклад в еру цифрових технологій*. Харків: Ранок.
10. Левицька, М. О. (2021). *Редакторська правка в автоматизованому перекладі*. Полтава: Полтавський національний технічний університет.
11. Петрова, О. В. (2020). *Технології в перекладі: від теорії до практики*. Київ: Видавничий дім "Києво-Могилянська академія".

Додаткові:

1. Сидоренко, О. П. (2018). *Інтерактивні інструменти у перекладацькій діяльності*. Суми: Сумський державний університет.
2. Тимофєєва, О. І. (2019). *Перекладацькі програми: можливості та перспективи розвитку*. Київ: Національний педагогічний університет.
3. Шульга, О. А. (2021). *Перспективи розвитку автоматизованих систем перекладу*. Житомир: Житомирський державний університет.
4. Яценко, І. Г. (2020). *Технологічні аспекти перекладу у цифрову епоху*. Чернігів: Чернігівський національний технологічний університет.

Довідкові ресурси:

1. *OmegaT 4.3.1. (n.d.). User's Guide. Retrieved August 3, 2024, from <https://omegat.sourceforge.io/manual-latest/en/>*